

מסורת הש"ם

(א) לתמן יתן. (ב) ונתתו. (ג) ונתתו. (ד) ונתתו. (ה) ונתתו. (ו) ונתתו. (ז) ונתתו. (ח) ונתתו. (ט) ונתתו. (י) ונתתו. (יא) ונתתו. (יב) ונתתו. (יג) ונתתו. (יד) ונתתו. (טו) ונתתו. (טז) ונתתו. (יז) ונתתו. (יח) ונתתו. (יט) ונתתו. (כ) ונתתו. (כא) ונתתו. (כב) ונתתו. (כג) ונתתו. (כד) ונתתו. (כה) ונתתו. (כו) ונתתו. (כז) ונתתו. (כח) ונתתו. (כט) ונתתו. (ל) ונתתו.

תורה אור השלם

- נשבעתי ואקמה לשמור משפטי צדקתי:

- החללים קיט קו (כב) ותתיר עלי שם יד יי ואמר אלי קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך: (כג) ואקום ואצא אל הבקעה ונתנה שם כבוד יי עמד כבודך אשר ראיתי על גדר כָּבֵד ואפל על פני:

יחזקאל א כב-כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' מושבע ועומד מהר סיני הוא ואלו שבע: (ב) רש"י ד"ה הא קמ"ל: (ג) ד"ה והלא וכו' מהר סיני הוא דכתיב ושננס וכו' מהר סיני הוא דכתיב לא ימוש:

גליון הש"ם

גמ' עליו להשכים שנאמר. עי' בפרש"י שנות יט טז. בהר"ן ד"ה והלא מושבע ועומד. שריא חלה לבי בל חול. עי' גליון המצניח'ן על תורה פ' חוקת שכתב ואפי' בקיום מ"ע אין חלות שאם נשבע לקיים את המלות ולא קיים אתו מתחייב משום שבעה לא קרנן ולא מלקות:

פירוש הרא"ש

מנן שנשבעין לקיים המצוה. ולי"ח שמה יבא לירי תקלה ויעבור על שבעות: והלא מושבע ועומד הוא. לקיים המלות ואין שבעה חלה על שבעה דרשנין ליה בעשועות מלרע או להטיב דכתיבת רשות איירי ולא בקיום מלות: **אלא**האקבשעתי לןדרש"י לזרזוי נפשיה. ולא היו מוכיר שם שמים לנטול את נשבע בשם ואם נשבע בלא שם נמי סד"א דאסור כדי שלא יתרגל אדם בשבעות ויבא לשתע גם על דברים אחרים: נדר גדול נדר לאלהי ישראל. לאו הייט

נדר ממע דלא איקרי נדר אלא שמתפס בדבר המור אלא מתפשנין ליה כחילו נדר דקרא דאמרין צפ"ק דר"ה (דף טו.) בפי' זו נדקה: והלא מושבע ועומד הוא. דכתיב והגות צו יומם ולילה ואע"ג דתמן לתמן צפ"ק (דף טז.) שהנדרים חלין על דבר מלוא דכדר הרשות הייט בנדר גמור שמתפס בדבר אסור דילפנין לה מבי ידור נדר לה' מלמד שחלין על דבר מלוא אבל נדר כי האי דדמי לנדקה ליכא רביח דחול על דבר מלוא וגמרינן משבעה דלמיה חלה על דבר מלוא וליכא למפרך מידי בשבעה

רש"י

דאי לא מאי כי עייל לצייתה. ומיהו הראב"ד ז"ל כתב דאשמו אינה חייבת לנהוג צו נדוי וטעמא דמילתא משום דאשמו כגופו ודייק לה מדאיציביעא לן בפרק ואלו מגלחין (מ"ק דף טו.): מנודה מהו בתשמיש המטה דאם אשמו חייבת לנהוג צו נדוי מאי קמנבעיא ליה פשיטא דאפי' קירוב בעלמא אסור אלא ודאי אשמו מותרת. ואפשר לדחות ראייה זו דאפי' אם תימנלי לומר דאשמו חייבת לנהוג צו נדוי משכחת לה להיהיא בעימא במנודה לעיר אחרת שאינו מנודה לעירו ואפי' הכי הוא עצמו מנודה הוא ואם אימתא דמנודה אסור בתשמיש המטה הוא עצמו אסור בנך אף על פי שאשמו מותרת:

(י) **קא משמע לן דשרי ליה לאינע**. ליטבע כדי לזרז עצמו לקיים את המלוא: **והלא מושבע ועומד מהר סיני** (ו). דכתיב ושננתם (דברים ו) דלרין דאם לשנות בתורה. ליטנא אחרינא והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב (יהושע ה) לא ימוש ספר המורה הזה וגו': **כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריה שמע שחרית וערבית**. שמעון בן יוחי במסכת מנחות (דף טט:) כל הקורא קריה שמע שחרית וערבית הרי זה קיים מלות לא ימוש וכיון דאי בעי פטר נפשיה מושננתם בקריה שמע דינא צה ידי חובתו מלואתה שבעה דהר סיני משום הכי כי אמר אשנה פרק זה (אע"ג) דלאו הוי מושבע בכהי דכדר פטר נפשיה ואהכי חל עליה שבעה: **והנה שם כבוד אלהי ישראל עומד**. משנו. משנה: **טו**. גמרא: **יכינא שלמא לני עשרה**. וכד מתבינן ליה הוו מתירין ליה נדזיו:

שלבמא לבי י' עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא א"ל רבינא לרב אשי ידע מאן שמתייה מהו דלישרי ליה אמר ליה לשמותיה שוויה שלוח ה'למישרי ליה לא שוויה שלוח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתייה וישרו ליה בחלמיה מאי יא"ל (ז) בשם שאי אפשר לבר בלא תבן

ועומד מהר סיני הוא. כלומר ודאי אע"ג דקאמרת נדר גדול שבעה קאמרת דלמר צהדיא בשבעה אשנה פרק זה שהרי נדר כיון שהוא מיתסר חפלא אנפשיה ליתיה לעולם צאעשה אלא ודאי שבעה קאמרת כדאשכחן דכוכמי טובא דקרי ליה לשבעה נדר כדתנן (לקמן דף ט.) כנדרי רשעים עלי נדר בנזיר ובקרנן ובשבעה ואמרין נמי דריש פרק ארבעה נדרים [לקמן כג:] הואל דלמאנא לקמיה דרז אסי א"ל במאי נדרת צאלהא דישיראל ואפ"ה (פ"א ומש"ה) קשיא לך דאין שבעה חלה על שבעה לקרנן דמדאמרת נדר גדול משמע לכל דיני שבעה דאי קמ"ל לזרזוי נפשיה שרי ומש"ה קאמר נדר גדול נדר כלומר נדר משובח הוא זה וראוי לעשות כן א"ה היינו דרז גידל קמייתא: **הא קמ"ל דכיון דאי בעי פטר נפשיה וכו'**. מסתברא לי דלאו דווקא דצהכי מיפטור שהרי חייב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה כפי כמו ואמרין צפ"ק דקדושין (דף ג.) ת"ר ושננתם שיהו דברי תורה מחודדין בפיך שאם ישאלך אדם דבר שלא תגמגמם ותאמר לו וכו' וקי"ש שחרית וערבית לא כגי להכי. אלא מכאן נראה לי ראייה למה שכתבתי בפרק שבעות שמים בתרא דכל מידי דלמא מדרשא אע"פ שהוא מן התורה כיון דליתיה מפורש בקרא צהדיא שבעה חלה עליו. והכא הכי קאמרין כיון דאי בעי פטר נפשיה ממאי דכתיב בקרא צהדיא דהיינו בשכנך ובקורן [דברים ו] בקריה שמע שחרית וערבית מש"ה חלה שבעה עליה לגמרי אפילו לקרנן והיינו דקאמר נדר גדול כלומר לכל דיניו כדבר הרשות וכבר כתבתי זה שם צרואית גמורות צס"ד: **עליו להשכים**. מסתברא לי דהכי קאמר כיון שאמר נשכים הרי קבל עליו שיהא הוא מעורר בדבר כשם שהוא מעורר מעכשיו. ומתני קמ"ל חדא דבקבלה בעלמא לדבר מלוא מהניא דמאי דאמרין הכא לא הוציר לא נדר ולא שבעה ואפ"ה צדבורא בעלמא כגי דומיא דמאי דאמרין דקבלה בלחוד מהניא לנדקה דכתיב בפיך] זו נדקה [לעיל ז.] וה"ה לכל דבר מלוא וקמ"ל נמי דעליו להשכים דעבד קודשא בריך הוא: **נדוהו בלחום לרין עשרה בני אדם להסיר לו**. לפי שאפשר שבשליחות המקום נתגדה ולפיכך לרין עשרה להסירו ששכינה עמהם: **והוא דמסנו הלכתא**. כלומר דמתנו לאחרים אבל מנו בלחוד לא דלא חשיבי כולי האי. ואיכא דגריסי דמנו הלכתא כלומר גמרא אלא דמתנו כלומר משנה בלחוד לא: **והוא כי שם שלמא לני עשרה**. ומתוך שישיבו לו שלום יגיבו עליו מן הסיקורין עד דמקלעין ליה עשרה וכו': **ייע מאן שמתייה מהו דלישרי ליה**. שהרי כיון שמתנה צדוי להסיר דאמרין בפרק ואלו מגלחין (מ"ק דף ח.) זיל לגביה דלישרי לך: **לשמויה שוויה שלוח**. מן השמים:

נדר ממע דלא איקרי נדר אלא שמתפס בדבר המור אלא מתפשנין ליה כחילו נדר דקרא דאמרין צפ"ק דר"ה (דף טו.) בפיך זו נדקה: והלא מושבע ועומד הוא. דכתיב והגות צו יומם ולילה ואע"ג דתמן לתמן צפ"ק (דף טז.) שהנדרים חלין על דבר מלוא דכדר הרשות הייט בנדר גמור שמתפס בדבר אסור דילפנין לה מבי ידור נדר לה' מלמד שחלין על דבר מלוא אבל נדר כי האי דדמי לנדקה ליכא רביח דחול על דבר מלוא וגמרינן משבעה דלמיה חלה על דבר מלוא וליכא למפרך מידי בשבעה

כל כנויי פרק ראשון נדרים

מנן שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר ינשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קמ"ל ידשרי ליה לאיניש לזרזוי נפשיה ואמר רב גידל אמר רב דהאומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל והלא מושבע ועומד (א) הוא (ב) ואין שבעה חלה על שבעה מאי קמ"ל דאפי' זרזוי בעלמא היינו דרב גידל קמייתא הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריה שמע שחרית וערבית משום הכי חייל שבעה עליה (ג) א"ר גידל א"ר דהאומר לחבירו נשכים וגשנה פרק זה ע"ליו להשכים שנאמר (י) ואמר אלי (בן אדם) קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך ואצא אל הבקעה והנה שם כבוד ה' עומד אמר רב יוסף גידוהו בחלום צריך י' בני אדם להתיר לו והוא דתנו הלכתא אבל מתנו ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו ואי ליכא לזייל וליתב אפרשת דרכים ויהיב שלבמא לבי י' עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא א"ל רבינא לרב אשי ידע מאן שמתייה ליה אמר ליה לשמותיה שוויה שלוח ה'למישרי ליה לא שוויה שלוח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתייה וישרו ליה בחלמיה מאי יא"ל (ז) בשם שאי אפשר לבר בלא תבן

ועומד מהר סיני הוא. כלומר ודאי אע"ג דקאמרת נדר גדול שבעה קאמרת דלמר צהדיא בשבעה אשנה פרק זה שהרי נדר כיון שהוא מיתסר חפלא אנפשיה ליתיה לעולם צאעשה אלא ודאי שבעה קאמרת כדאשכחן דכוכמי טובא דקרי ליה לשבעה נדר כדתנן (לקמן דף ט.) כנדרי רשעים עלי נדר בנזיר ובקרנן ובשבעה ואמרין נמי דריש פרק ארבעה נדרים [לקמן כג:] הואל דלמאנא לקמיה דרז אסי א"ל במאי נדרת צאלהא דישיראל ואפ"ה (פ"א ומש"ה) קשיא לך דאין שבעה חלה על שבעה לקרנן דמדאמרת נדר גדול משמע לכל דיני שבעה דאי קמ"ל לזרזוי נפשיה שרי ומש"ה קאמר נדר גדול נדר כלומר נדר משובח הוא זה וראוי לעשות כן א"ה היינו דרז גידל קמייתא: **הא קמ"ל דכיון דאי בעי פטר נפשיה וכו'**. מסתברא לי דלאו דווקא דצהכי מיפטור שהרי חייב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה כפי כמו ואמרין צפ"ק דקדושין (דף ג.) ת"ר ושננתם שיהו דברי תורה מחודדין בפיך שאם ישאלך אדם דבר שלא תגמגמם ותאמר לו וכו' וקי"ש שחרית וערבית לא כגי להכי. אלא מכאן נראה לי ראייה למה שכתבתי בפרק שבעות שמים בתרא דכל מידי דלמא מדרשא אע"פ שהוא מן התורה כיון דליתיה מפורש בקרא צהדיא שבעה חלה עליו. והכא הכי קאמרין כיון דאי בעי פטר נפשיה ממאי דכתיב בקרא צהדיא דהיינו בשכנך ובקורן [דברים ו] בקריה שמע שחרית וערבית מש"ה חלה שבעה עליה לגמרי אפילו לקרנן והיינו דקאמר נדר גדול כלומר לכל דיניו כדבר הרשות וכבר כתבתי זה שם צרואית גמורות צס"ד: **עליו להשכים**. מסתברא לי דהכי קאמר כיון שאמר נשכים הרי קבל עליו שיהא הוא מעורר בדבר כשם שהוא מעורר מעכשיו. ומתני קמ"ל חדא דבקבלה בעלמא לדבר מלוא מהניא דמאי דאמרין הכא לא הוציר לא נדר ולא שבעה ואפ"ה צדבורא בעלמא כגי דומיא דמאי דאמרין דקבלה בלחוד מהניא לנדקה דכתיב בפיך] זו נדקה [לעיל ז.] וה"ה לכל דבר מלוא וקמ"ל נמי דעליו להשכים דעבד קודשא בריך הוא: **נדוהו בלחום לרין עשרה בני אדם להסיר לו**. לפי שאפשר שבשליחות המקום נתגדה ולפיכך לרין עשרה להסירו ששכינה עמהם: **והוא דמסנו הלכתא**. כלומר דמתנו לאחרים אבל מנו בלחוד לא דלא חשיבי כולי האי. ואיכא דגריסי דמנו הלכתא כלומר גמרא אלא דמתנו כלומר משנה בלחוד לא: **והוא כי שם שלמא לני עשרה**. ומתוך שישיבו לו שלום יגיבו עליו מן הסיקורין עד דמקלעין ליה עשרה וכו': **ייע מאן שמתייה מהו דלישרי ליה**. שהרי כיון שמתנה צדוי להסיר דאמרין בפרק ואלו מגלחין (מ"ק דף ח.) זיל לגביה דלישרי לך: **לשמויה שוויה שלוח**. מן השמים:

נדר ממע דלא איקרי נדר אלא שמתפס בדבר המור אלא מתפשנין ליה כחילו נדר דקרא דאמרין צפ"ק דר"ה (דף טו.) בפיך זו נדקה: והלא מושבע ועומד הוא. דכתיב והגות צו יומם ולילה ואע"ג דתמן לתמן צפ"ק (דף טז.) שהנדרים חלין על דבר מלוא דכדר הרשות הייט בנדר גמור שמתפס בדבר אסור דילפנין לה מבי ידור נדר לה' מלמד שחלין על דבר מלוא אבל נדר כי האי דדמי לנדקה ליכא רביח דחול על דבר מלוא וגמרינן משבעה דלמיה חלה על דבר מלוא וליכא למפרך מידי בשבעה

תוספות

מושבע ועומד מהר סיני הוא. קא ס"ד נשבעין לקיים מלוא דקאמר הייט לחייב משום שבעת ביטוי אם לא [ויקיים] ותומה אלפרין לרב גידל תקשי ליה קרא דנשבעתי ואקיימה ופי' בתוס' דהא"נ וי"ל דקרא איכא לקוימ במלוא דאפשר ליפטור ממנה כמו בנאשה פרק זה אבל לרב גידל ע"כ מיירי במלות שמחויב לעשות דלא"כ מאי קמ"ל וגם היינו דרב גידל בנתייתא לך פריך אדרב גידל ומשני קמ"ל דשרי לזרזוי נפשי' פירוש ולא מיתסר משום דמלואא שם שמים לנטול אבל לא מיירי שבעת ביטוי כך פי' בתוס' וצפי' הר"ר אליעזר פי' הא דפריך מושבע ועומד מהר סיני הוא היינו כלומר אם צא להשמיטע שמתיר לנבע לקיים מלוא ולא חיישנין שמה יעבור על שבעתו ולא יקיים אי נמי לא מקיים לא עבר על שבעות דמושבע ועומד מהר סיני ואין שבעה חלה על שבעה ומשני הא קמ"ל דשרי לזרזוי נפשיה ולא מיתסר משום הולאת ש"ש לנטול דפר"י מיהא מה דפי' מושבע ועומד מהר סיני וכו' [משמע] דלכללא דנזופא דמילתא פריך הלן מושבע ועומד וכו' כפי' לפירוש ראשון משום דס"ד לענין שבעת ביטוי פריך: **האומר אשנה פרק זה** וכו' נדר גדול נדר לאלהי ישראל. לכאורה משמע שאמר לשון זו ולא הוציר שבעה וקמ"ל דיש יד לשבעה אי נמי דפירס הר"ר אליעזר דהוי נדר כמו נדר דנדקה וקשה דא"כ מאי פריך לקמן מאי קמ"ל לזרזוי נפשיה היינו דרב גידל קמייתא מה ענין זה לרב גידל קמייתא כיון שלא הוציר שבעה ועוד דטובא קמ"ל דהכא הוי יד לשבעה לבי"ג לפרש דליירי שהוציר שבעה מפיו שאמר שבעה שאשנה פרק זה ופריך מעיקרא והלא מושבע ועומד וכו' וא"כ ליכא לחיוביה משום שבעת ביטוי כדי היכי דאין שבעה חלה על שבעה ה"ז אין נדר חל על נדר ואי קמ"ל דשרי לזרזוי אנפשיה לקיים המלוא היינו דרב גידל קמייתא ומשני הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה וכו' כלומר לנטול לענין לחייבו משום שבעת ביטוי אם יעבור וכי תימא מושבע וכו' דאי בעי פטר נפשיה וכו' וא"כ אפשר ליפטור ממלוא זו חילא עליה שבעה לחייבו משום ביטוי אם יעבור כמו בשבעה דכדר הרשות והא דתנן בשבעות נשבע

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ר"ן

ח.

לכ א ב מיי פ"א מהל' שבעות הלכה ג סגם לאזין רמא טוש"ע י"ד ס"י כג סעי' ו [וס"י ריג סעי' ז]:

לר ג מיי פ"א מהלכות נדרים הל' טט סגם לאזין רמא (טוש"ע י"ד שם וס"י ריג סעי' ז):

לח ד ד ה ו מיי פ"ו מהל' ת"ת הל' יב טוש"ע שם ס"י שלז סעי' לה:

מוסף רש"י

מנן שנשבעין לקיים את המצוה. כדי שלא יוכל לחזור בו (ותורה ג) כלומר מלוא שיהא אדם נשבע לקיים מלוא כדי שימנהר ויזכרו לקיימה (ותורה ג.) נדר גדול כו' והלא מושבע ועומד הוא. קמ"ל דהאי מקשה שאין הנדר חל על דבר מלוא, ושני ליה אפילו לדמיה, ומסקא מינה להיכא דנשבע מיחו קי"ל בלאו מותרין (לקמן טז.) דנדר חל על דבר מלוא, והאי מילואא דחיותא בעלמא הוא (דאמ"ה בשמח.) ויהיב שלמא. אריחא דמלתא קאמר (שם).

פי' הרא"ש (המשך)

[ז"ל בשבעה] תמורה א"נ הא דגריס חלין על דבר מלוא היינו בטול מלוא כגון דלמר קוים ישיבת סוכה עלי אבל אם אסר נבלה עליו בקוים לא חייל דאין איסור חל על איסור הוא הדין אם נדר לקיים לא חייל: מאי קמ"ל דשרי ליה לאיניש לזרזוי נפשיה. ולא חיישנין שמה יתרגל נדריס: היינו דרב גידל קמייתא הא קמ"ל כיון דבעי פטר נפשיה בוי משום הכי חיילא שבעה עליה. דלא הוי מוכח אלא רשות והוא הטעם דומיא דהרעה: עליו להשכים על האומר להשכים חללה כמו שמניין שאמר הקב"ה ליחזקאל קום אלא אל הבקעה ושם אדבר אותך ונשכא שמה כבר היה כבוד השם עומד: נידוהו בחלום. ים לחוש שמה בשליחות המקום נתגדה: צריך עשרה ב"א להתיר לו. ועל כל כי עשרה ים פשיטא וכו' והמר לו בלוחו צריך שמתגדה: והוא דברתנו דהלבחא. ששנין לאחרים: ואי ליכא. דלא תנו ולא

מתנו אל יקח הדיוטות וטוב לו שיטב בפרשת דרכים ויקבל שלום מני עשרה דגמרי הלכתא: ידע מאן שמתייה ביהו דלישרי ליה. שכל מי שמגדה צדוי להסיר דאמרין צפ"ק גבי ר"ל דשמתיה והוא גברא דא"ל ר' יוחנן זיל לגביה דלישרי לך: בשם שא"א לרב בלא תבן. פסוק הוא (בידמיה כג) גבי חלוס דכתיב הניצא אשר אמו חלוס יספר חלוס ואשר דברי חמו ידבר דברי אמת מה לתבן את הכר חמו:

לקיים המלוא ולא קיים פטור דוקא במלוא שאי אפשר ליפטור ממנה כמו להניח תפילין ליעול לנכ אבל האי דאי בעי פטר נפשיה חייל שבעה עלייה וה"ה דאם נשבע שלא לשנות פרק זה [דאין] חייב משום שבעת ביטוי ופיין התרה ולא חשיב נשבע לנטול המלוא וא"כ הא דתנן בשבעות (דף כה.) נשבע שבעה שלא אתן שחייב משום שבעת ביטוי ופריך בגמרא אלימא שלא אתן לעני מושבע ועומד וכו' וכי מושבע לתת לכל עני ועני מתנה ומאי דוחקיה לנטיי התם בעשיר ויש לומר דמשמע ליה שלא אתן כלל מדלא פירש וסא ודאי מהו מושבע וכו' ליתן לעני הארין לפרנס והוא מני לנטיי שלא אתן לעני מנה אבל תיירך פשוט לקח לו דמיוקומת ביה שלא אתן כלל דמשמע המשנה: עליו להשכים. פירוש על האומר לחבירו להשכים כמו שמניין ביחזקאל שאמרם לו שכינה והקדים שכנה על ידו: צריך עשרה ב"א להתיר לו. לפי שחלוס היו כשני נבואה ים לו לזלזול מן הופיעות לכן לרין להתירו בעשרה ואז הוא מותר בלוחו ציד שנידוהו דלכל כי עשרה שכנה שריא (עיין לשון הרא"ש:) והוא דברתנו. לאחרים הלכתא הלכה למשה מסיני אותן ראין לשרות שכנה ופי' ליכא דמתנו אפי' מנ לעמאן ולא לאחרים: ואי לא אויל לפי"שת דרביים ויהיב שלמא לבי עשרה. כי היכי דליהדרי ליה שלמא ומועיל לו לתלות לו להגין לו מן הסיקורין. עד דביקלעי עשרה דגמריי הלבחא ומיחו לו הנדיו אבל ליכא לפרש עד דמיקלעי עשרה דמתנו הלכתא ויהיב להו שלמא א"כ למה חזר והוציר עשרה גבי עד דמיקלעי הוי לו לומר דמקלעי דמתנו ואין ידעינן דלאותן כבר דיהיב שלמא אפי' אלא ש"מ דפרסיתא והא דנקט פרשת דרכים ים לפרש ששם רגילות למלוא עשרה ב"א יחד יוצר מנעיר מיהו ים לפרש דאפי' כזה אחר זה מועיל ומ"מ נקט פרשת דרכים לפי ששם רגילות ליתן שלום לגני אדם: בשם שלא אפשר לרב בלא תבן וכו'. וכן פי' דריש ליה מהאי קרא האים אשר אמו חלוס יספר חלוס ואשר אמו דברי אמת דברי אמת כי מה לתבן את הכר וגו':